

ТОШКЕНТ ТИББИЁТ АКАДЕМИЯСИ БЎЙИЧА БЎШ ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИ ХОДИМЛАР ТАРКИБИГА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

Доцентлар

Даволаш факультетига қарашли
“1-сон факультет ва госпитал терапия”
кафедраси

Даволаш факультетига қарашли
“2-сон болалар касалликлари” кафедраси

Катта ўқитувчилар

Даволаш факультетига қарашли
“2-сон болалар касалликлари” кафедраси

Малака ошириш факультетига қарашли
“УАШ қайта тайёрлаш ва малакасини
ошириш” кафедраси

Ассистентлар

Тиббий профилактика факультетига
қарашли “Тиббий ва биологик кимё”
кафедраси

Тиббий профилактика факультетига
қарашли “Информатика ва биофизика”
кафедраси

Тиббий профилактика факультетига
қарашли “Анатомия ва клиник анатомия”
кафедраси

**Хужжатларни қабул қилиш эълон қилинган кундан бошлаб бир ой
муддатда ректоратнинг девонхона бўлимига топширилади.
Манзилимиз: Олмазор тумани, Фаробий кўчаси, 2-уй.**

Тиббий профилактика факультетига
қарашли “Гематология, трансфузиология ва
лаборатория иши” кафедраси

Тиббий профилактика факультетига
қарашли “Атроф-муҳит гигиенаси”
кафедраси

Тиббий педагогика факультетига қарашли
“Нормал ва патологик физиология”
кафедраси

Тиббий педагогика факультетига қарашли
“Ҳалқ тиббиёти, реабилитология ва
жисмоний тарбия” кафедраси

Малака ошириш факультетига қарашли
“Травматология, ортопедия ХДЖ ва
нейрожарроҳлик” кафедраси

Малака ошириш факультетига қарашли
“1-сон акушерлик гинекология” кафедраси

Олий маълумотли ҳамшира факультетига
қарашли “Тиллар” кафедраси

Даволаш факультетига қарашли “1-сон
факультет ва госпитал терапия” кафедраси

Даволаш факультетига қарашли “ЛОР ва
стоматология” кафедраси

ЭЪТИРОФ ВА ЭЪТИРОМ...

Ҳар йили сентябрь ойининг сўнгги кунларида қўлларида анвойи гуллар, юзларида қувончу табассум билан мактабларига ошиқётган ўқувчиларга кўзимиз тушганда юрагимиз орзиқиб кетади.

Шу кунги ўқувчилар муаллимларига алоҳида эътиром кўрсатадилар, меҳру муҳаббатларини намойиш этадилар. Чунки бу байрам улар учун энг азиз, энг меҳрибон инсонларнинг байрами-да. Ўқитувчилик катта, энг мураккаб санъатдир. Ушбу касбни эгаллаган шахсда аввало инсонийлик, фидойилик ва ватанпарварликдек муқаддас туйғу қарор топади. У инсонни тарбиялаб, вояга етказди, ҳаётига мазмун олиб кириб комиллик сари йўналтиради. Бошланғич таълим ўқитувчиси мактабда ёш, нозик ниҳолларни тарбиялайди. Агар нозик ниҳоллар яхши ўтказилиб, тўғри тарбияланса, соғлом униб-ўсса, уларнинг кейинги тараққиёти ҳам самарали бўлади. Олий ўқув юртларида ўқиётган ёшларимизни эса касбга тайёрлаш, уларнинг маънавий дунёсини янада бойитиш эса шу олий ўқув юртлари педагог-ўқитувчиларидан чуқур масъулиятни талаб этади. Ҳозирда талабаларга турли-туман билимлар тўпланадиган объект, яъни фақат билимдон мутахассис деб эмас, балки, интеллектуал ва маънавий жиҳатдан баркамол фазилатларни ўзлаштирувчи инсон деб қаралади.

Жамиятимиз тараққиёти, иқтисодий ривожланиши тиббиёт йўналишидаги олий ўқув юртлари олдига ҳам юқоридаги мақсадларни амалга оширишда бир қатор вазифаларни бажаришни кўймоқда. Жумладан, олий таълим тизимидаги икки этапли йўналиш (бакалаврият ва магистратура) талаблари, “Соғлиқни сақлаш тизимидаги ислохотлар Давлат Дастури”нинг вазифалари ва бошқа бир қатор меъёрий ҳужжатлар бунинг намунасиридир. Зотан, таълим-тарбия тизими тубдан ислоҳ қилиш, уни замон талаблари даражасига кўтариш, миллий кадрлар тайёрлашнинг янги тизимини барпо этиш, баркамол, салоҳиятли авлодни тарбиялаш ҳозирги кунда давлат сиёсатининг устувор йўналиши эканлиги, олий тиббий таълим сифатини яхшилашга эришишда, давлатимиз талабига жавоб берувчи юқори малакали умумий амалиёт шифокорларини тайёрлашда тиббиёт олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчиларининг роли ва масъулияти қанчалик юқори эканлиги мустақиллик берган имкониятнинг эътирофи ҳисобланади. Шунингдек, кейинги икки йил мобайнида мактаб ўқитувчилари ва олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларига берилётган моддий ва маънавий рағбатлантиришлар, имтиёзлар, имкониятлар бу соҳа ходимларига қаратилётган ғамхўрликлар намунасиридир.

Қутлаймиз!

Қадрли профессор-ўқитувчилар, ҳурматли устозлар!

Сиз азизларни яқинлашиб келаётган Ўқитувчи ва мураббийлар кун билан самимий табриклайман.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, Тошкент тиббиёт академияси илмий, ташкилий ва бошқа жараёнларда қўлга киритилаётган ютуқларни устозлар иштирокисиз тасаввур қилиш қийин.

Уларнинг шарафли, аммо заҳматли меҳнатдаги, илмий-ижодий изланишдаги ҳамда ўқув жараёнидаги жон фидолигини юксак қадрлаймиз.

Изланувчан, иқтидорли, ҳар томонлама етук, фахрланишга арзийдиган талабаларимиз сафи йил сайин ортиб бораётганлиги бизни беҳад шод этади.

Қадри баланд муҳтарам устоз-мураббийлар! Сизларни касб байрамингиз билан яна бир бор муборакбод этаман.

Сизларга тани-сиҳатлик, узоқ умр, оилавий бахт, хонадонларингизга тинчлик-омонлик, дастурхонингизга файзу барака тилайман. Илмий ва ижодий фаолиятингизда улкан ютуқлар ва омад ёр бўлсин.

Л.ТУЙЧИЕВ,

Тошкент Тиббиёт академияси ректори

ТТА ректорати ва касаба уюшмаси факультет ва госпитал терапия кафедраси доценти

Салимов Жўравой ИСПОМОВИЧНИНГ

вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

MUASSIS:
**TOSHKENT
TIBBIYOT
AKADEMIYASI**

MUHARRIR
**TURDIQUL
BOBOMURATOV**

TAHRIR HAYATI:
Q.Nizomov (Bosh muharrir o'rinbosari),
O.Hazratov, A.Zohidiy, S.Mavlyanov,
D.Norgulov, L.Abdugodirova, D.Xudoyqulov

Gazeta Pentium-IV
kompyuterida sahifalandi va Toshkent
Tibbiyot akademiyasi RISOGRAFida
400 nusxada chop etildi.
Manzilimiz:
Toshkent shahri, Farobiy
ko'chasi, 2-uy
Nashr uchun ma'sul
Q. Nizomov

Gazeta Toshkent Matbuot va axborot
boshqarmasida 2007-yil 15-yanvarda
02-0049 raqam bilan ro'yxatga olingan

Mualliflar fikri tahririyat nuqati nazaridan farqlanishi
mumkin. Maqolalardagi ma'lumotlar uchun
mualliflar javobgardir
Бепул тарқатилади

Талабани фақат билиш учун ўқитиш эмас, балки асосий – ишлашни билиш учун ҳам ўқитиш керак. Шаксиз, ушбу кўникма ўқитишнинг асосий мақсади ҳисобланади, билим эса бу йўлда ташланган қадамдир.

ЭЪТИРОФ ВА ЭЪТИРОМ....

(Давоми. Боши 1-бетда.)

“Ўқитиш – икки баробар ўқиш демакдир”, – деганди алломалардан бири. Демак, педагогларнинг ўзи кўпроқ ўқиши, ўрганиши керак. Бунинг учун аввало мураббий – педагогларнинг ўзи ибрат кўрсатмоғи лозим. Шунда уларга талабалари ишонади, ўртак олади, уларга эргашади. Ўртак олиш натижасида яхшиликлар куртак очади, палак ёзади, эзгу ибратлар эса ҳамisha инсониятга файзли хизмат қилиб келган. Устоз бўлиш учун ҳам бир қатор талаб ва қоидаларга амал қилмоқ лозим. Чунончи, мавлоно Содиқ Қошқарий (XV аср) “Одобия” асарига устоз бўлишнинг 400 дан ортиқ қоидаларини баён қилган. “Яхши ўқитувчи бўлиш учун нимани ўқитсанг – ўшанга, кимни ўқитсанг – ўшаларга меҳр кўймоғинг зарур”, – деган эди машхур педагоглардан бири В.О.Ключевский.

Ҳозирги замон педагогининг асосий фазилатларидан бири – ўз касбига садоқатлиги, гоёвий эътиқодлиги, ўз касбини севиши, бу касбга нисбатан чексиз садоқати уни бошқа касб эгаларидан ажратиб туради.

Ана шундай ардоқли, ўз касбининг фидойи эгалари бўлган мўътабар устозлар, тиббиёт илмининг етук олимлари Тошкент тиббиёт академиясида ҳам жуда кўплаб топилди. Булар: Ў.Фанин академиклари: Т.Даминов, Ш.Каримов,

А.Аляви, профессорлар: Н.Насритдинова, А.Гадов, О.Миртазаев, Ш.Зокирхўжаев, Г.Шайхова, Т.Бобомуратов, Б.Маматкулов ва бошқа унлаб устозлар.... Зотан, ширнинг куйидаги сатрлари ҳам бежиз ёзилмагандек:

**Меҳрингиз қалб-кўри садоқат ила,
Зарварақ ҳаётдан бердингиз таълим.**

**Илму зиё нурин сочган ўзингиз,
Сизга минг бор таъзим,
устоз-муаллим!**

Мамлакатимизда ҳар йили зўр кўтаринкилик ва тантанали руҳда нишонланган инсон руҳининг “инженерлари” деб аталмиш ша-

рафли касб эгаси – устозлар байрами ҳам бунинг эътирофи демак... Биз ҳам Тошкент тиббиёт академиясининг барча профессор-ўқитувчиларини **1 октябрь – “Мураббийлар ва ўқитувчилар кунини”** билан самимий қўллаб, уларнинг энг шарафли, шу билан бирга ўта масъулиятли ва машаққатли ишларида муваффақиятлар тилаб қоламиз!... Юзидан нур ёғилгучи азиз устозлар, доимо саломат бўлинг, эътирофимиз, ҳурматимиз сизга, фидойи, қадрли устозлар!

**Шоира ҚОДИРОВА,
тиббий педагогика факультетининг
2-сон факультет ва госпитал
терапия кафедраси катта ўқитувчиси**

ТОШКЕНТ ТИББИЁТ АКАДЕМИЯСИДА “БИЗ ИБН СИНО ИЗДОШЛАРИМИЗ” НОМЛИ ТАЛАБАЛИККА БАҒИШЛОВ ТАДБИРИГА ТАЙЁРГАРЛИК

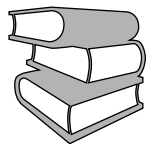
Тошкент Тиббиёт академиясига 2018-2019 ўқув йилида ўқишга қабул қилинган талаба-ёшлар учун “Биз Ибн Сино издошларимиз” номли “Талабаликка бағишлов” тантанали маданий-маърифий байрам дастури жорий йилнинг 5 октябрь санасида “Туркистон” санъат саройида бўлиб ўтиши режалаштирилди.

Тадбирда санъат саройининг фойесига соғлом турмуш тарзини тарғиб этувчи, гиёҳвандлик, кашандаликларнинг салбий таъсирини ўзида акс эттирган расмлар ва баннерлар кўргазмаси, Академиянинг иқтидорли талабалари қўлга киритган фан олимпиадалари, халқаро конференциялар иштирокчилари сертификатлари кўргазмаси, “Янги аср авлоди” тахририяти томонидан босмадан чиққан китоблар ярмаркаси ташкил этилади. Тадбирнинг тантанали қисмида Тошкент Тиббиёт академиясига 2018-2019 ўқув йилида талабаликка қабул қилинган барча факультет талабаларининг тантанали қасамёди тадбирнинг бадиий кириш қисмида дунё илм-фани тамаддунига улкан ҳисса қўшган олимлар Афлотундан Академия тисолини, Гиппократдан қасамёд сўзлари битилган рамзий биткини, Абу Райхон Берунийдан Хоразм Маъмур академиясининг рамзий белгисини, Абу Али ибн Синодан “Тиб қонунлари” китобини,

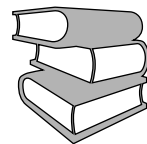
ар-Розийдан “Касаллик тарихи” бўйича баённомаси рамзий тимсолларини Академия ректори ва иқтидорли талабаларига тақдим этиш саҳна кўриниши билан бошланади. Академия талабалари ўз қасамёдларини қабул қилар эканлар, мустақил Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг шон-шарафини асраб-авайлашга, жамиятнинг сиёсий барқарорлигини, фуқаролар осойишталиги ва умуммиллий тотувлигини, энг юксак қадрият сифатида сақлаш, мустақил Ватан тақдири билан ўз тақдирини чамбарчас боғлашга, бутун фаолиятларини она диёрга ва унинг буюк келажигига бахшида этиш, Ватан тараққиёти ва гуллаб-яшнашига ҳисса қўшишга, унинг XXI асрда жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллашга сафарбар этишга, тарихимизни чуқур ўрганиш ва у билан ғурурланишга, инсоният тафаккури камолига улкан ҳисса қўшган бобока-

(Давоми 3-бетда.)

Ҳикмат

**Яхши ўқитувчи бўлиш учун нимани ўқитсанг
– ўшанга, кимни ўқитсанг – ўшаларга меҳр
кўймоғинг зарур...**

Ҳикмат

ЎЗ КАСБИНИНГ ФИДОЙИСИ

Юқумли ва болалар юқумли касалликлари кафедраси доценти Каримова Мавлуда Турабжоновна 60 ёшга тўлди. Шу муносабат билан Юқумли ва болалар юқумли касалликлари кафедраси жамоаси номидан чин қалбимиздан юбиларимизни табриклар, уларга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, оиласида тинчлик ва хотиржамлик ҳамда келажакдаги меҳнат фаолиятларига муваффақиятлар тилаб қоламиз.

Юбиларимизнинг ҳаёт сарварақларига назар ташласак, ёш авлод ҳавас қилиб ўрганадиган бир тарихдир: Каримова Мавлуда Турабжоновна 12 сентябрь 1958 йил Тошкент шаҳрида зиёлилар оиласида туғилган. Ўрта мактабни аъло баҳоларга битирганидан сўнг, 1975 йилда Тошкент Давлат тиббиёт институтига ўқишга кирди ва институтни 1981 йилда имтиёзли тугатиб, ота-оналарининг касбини давом эттиришга қарор қилди. Чунки, боболари Фуломов Қўчқор Фуломович таниқли жарроҳ, факультет хирургия кафедраси доценти, уруш қатнашчиси, кўплаб мутахассислар тайёрлашда фаоллик қилган мураббий, оталари – Фуломов Турабжон Қўчқорович, тиббиёт фанлари доктори, профессор лавозимида Тошкент Давлат тиббиёт институтида нормал физиология кафедрасида кўп йиллар давомида кафедра муддир вазифасида ишлаган устоз-мураббий, таниқли физиолог, республикада физиология фанининг ривожланишида кўп ҳисса қўшган олим. Мавлуда Турабжоновнанинг волидаи муҳтарамалари – Фуломов Муаттар Шоаҳмедовна тиббиёт фанлари номзоди, доцент лавозимида Тошкент Врачлар малакасини ошириш институтида кўп йиллар фаолият кўрсатганлар. Шифокор олимлар оиласида туғилиб, вояга етган Мавлудахон Турабжоновна ота-онасининг муқаддас ва олижаноб касбини давом эттириб, қарийб 36 йил мобайнида тиббиёт соҳасининг энг мураккаб жабҳаларидан бири бўлган, врач-инфекционист касбини эъзозлаб эл-юрт хизматидадир. Улар ширинсўз устоз, қўли енгил шифокор, меҳрибон она ва бағрикенг бувижондир.

Мавлуда Турабжоновнанинг укаси Баҳодир Турабжонович Фуломов – тиббиёт фанлари номзоди, жарроҳ олим, умумий хирургия кафедрасида устозлик қилган, кўп йиллар давомида тез тиббий ёрдам илмий марказида тиббиёт фанининг ривожланишига ҳисса қўшиб, директор ўринбосари лавозимида ишлаб келмоқда. Мавлуда Турабжоновнанинг синглиси Мақсуда Турабжоновна Зубайдуллаева тиббиёт фанлари номзоди, УАШ терапия кафедрасида катта ўқитувчи лавозимида ишлаб келмоқда. Бу шарафли кунларга етиб келиш Мавлудахон Турабжоновнага осон бўлмади. 1983-1988 йй. – Кардиология илмий-текшириш институти кичик илмий ходими ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Эпидемиология, микробиология ва юқумли касалликлар илмий-текшириш институти кичик илмий ходими лавозимида ишлаб юрганида ёш олима Мавлуда Турабжоновна республикамизда юқумли касалликлардаги долзарб муаммолардан бири бўлган – ҳомиладор аёлларда вирусли гепатит “В”нинг кечишида интерферон статусининг ўзгаришини, илмий раҳбари – Республикада кўзга кўринган олима, тиббиёт

фанлари доктори, профессор М.Д.Аҳмедова раҳбарлигида 1995 йили номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди.

Каримова Мавлуда Турабжоновна 1989-2005 йй. – Тошкент давлат иккинчи тиббиёт институти юқумли касалликлар кафедраси ассистенти, доценти; 2000-2006 йй. – Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Эпидемиология, микробиология ва юқумли касалликлар илмий-текшириш институти клиникаси шифокори; 2006-2008 йй. – Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Эпидемиология, микробиология ва юқумли касалликлар илмий-текшириш институти А-9-385-грант раҳбари; 2005-2012 йй. – Тошкент тиббиёт академияси даволаш ва тиббий-профилактика факультетларининг юқумли ва бола-

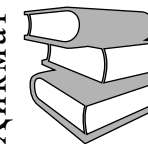
лар юқумли касалликлари кафедраси доценти; 2012-2013 йй. – Тошкент тиббиёт академияси даволаш ва тиббий-профилактика факультетларининг юқумли ва болалар юқумли касалликлари кафедраси муддир; 2013 й. – ҳ.в. – Тошкент тиббиёт академияси тиббий-педагогика факультетининг юқумли ва болалар юқумли касалликлари кафедраси доценти шарафли лавозимида ишлаб келмоқда.

Шунингдек, Мавлуда Турабжоновна Тошкент тиббиёт академияси тиббий-профилактика факультети муаммолар комиссиясининг Юқумли касалликлари бўйича секция аъзоси. Кафедрда “Юқумли касалликлар” магистратура йўналишининг программа директори бўлиб ишлаб келмоқда. Бир нечта магистр-талабаларнинг илмий ишига раҳбарлик қилган.

Мавлуда Турабжоновнанинг илмий салоҳияти таҳсинга лойиқ; “Юқумли касалликлар” бўйича ўқув адабиётига ҳаммуаллиф, 20 тадан ортиқ ўқув услубий қўлланмалар, 70 тадан ортиқ мақола ва тезислар муаллифидир. Улар ўқув жараёнини давр талаблари асосида информацион-технология янгиликлари билан бойитишга, магистр-талабаларни ёш педагогларни малакали мутахассис қилиб тайёрлашга куюнчаклик билан ёндашади. Бу ишларда уларга елкадош бўлган турмуш ўртоқлари Каримов Акмал Хитовичнинг ҳиссалари катта. Улар техника фанлари номзоди, доцент, халқаро миқёсдаги мутахассис лавозимида хизмат қиладилар. Уларнинг фарзандлари ота-оналари изидан бориб, катта ўғиллари техника фанлари доктори – халқаро миқёсдаги иқтисодчи, қизлари – эндокринолог, илмий изланувчи, кичик ўғиллари тадбиркор. Шу кунларда устоз ўзининг юбилей ёшини нишонламоқда. Шу фурсатдан фойдаланиб, Мавлуда Турабжоновнанинг ҳамкасблари, шогирдлари таваллуд топган кунлари билан чин дилдан табриклайдилар.

Кафедра ходимлари, шогирдлари

Ҳикмат

**Ҳар қандай таълим ва тарбияда энг асосий нарса
муаллим, унинг тафаккур дунёсидир...**

Ҳикмат

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ПСИХИАТРИЯ ХИЗМАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Ҳозирги кунда аҳолининг руҳий саломатлигига оид муаммолар алоҳида аҳамият касб этмоқда. Руҳий касалликлар муҳим ижтимоий, тиббий ва иқтисодий муаммолардан бири ҳисобланади. Бу касалликларнинг ривожланишидаги асосий омиллар, биринчи навбатда, атрофдаги ижтимоий муҳит, иккинчи ўринда эса, албатта, психиатрик ёрдамнинг қанчалик сифатли, самарали ва ўз вақтида кўрсатилишига боғлиқ.

Охириги йилларда юртимизда аҳолига психиатрик ёрдам кўрсатиш хизмати, даволаш ва профилактик муассасалари фаолиятини ўрганиш шуни кўрсатдики, Республикаимиз миқёсида психиатрик даволаш-профилактика муассасаларида психиатр мутахассислигига эга бўлган шифокорларнинг танқислиги, ҳатто айрим жойларда умуман йўқлиги аён бўлиб қолди. Бундан ташқари аҳоли орасида ўз жонига қасд қилиш ҳолатлари йилдан-йилга кўпайиб кетаётгани ва бу ўз навбатида Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва умуман, психиатрларнинг олдида кўпга ечимини топиш қийин бўлган саволларни қўйди. Бундан ташқари, аҳоли орасида руҳий касалликлар, жумладан, неврозлар, депрессиялар, фобиялар, хавотирли бузилишлар ва шунга ўхшаш руҳий бузилишлар кўп учрамоқда. Психотерапевт мутахассислигига эга шифокорларнинг етишмаслиги ва чегаравий руҳий касалликларда уларнинг хизматидан тўлақонли фойдаланилмаслик бу даражадаги руҳий касалликларда ремиссияга эришаолмаслик ва даволаш сифатининг пасайиб кетишига олиб келмоқда. Биламизки, Ўзбекистон Республикасида охириги йилларда психиатрия ёрдами ташкиллаштириш борасида кўпга қарор ва фармонлар чиқарилди. Шу жумладан 2018 йил 16 мартда чиқарилган №3606 “Психиатрия ёрдами кўрсатиш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги” Президент қарори психиатрия соҳасидаги олға қадамлардан бири бўлди десак муболага бўлмайди. Бу қарорнинг

иқши ўз навбатида Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва психиатр шифокорларнинг олдида бир қатор устувор вазифаларни белгилаб берди. Бунга мисол қилиб бир қанча тиббиёт олийгоҳларида, жумладан, Тошкент тиббиёт академияси, Тошкент педиатрия тиббиёт институти, Андижон давлат тиббиёт институти, Самарқанд давлат тиббиёт институти ва Бухоро давлат тиббиёт институтида магистратурага психиатрия йўналиши бўйича қабул квоталарни Тошкент тиббиёт академиясида 15 нафаргача, юқорида санаб ўтилган олийгоҳларда эса 10 нафаргача кўпайтириш кўзда тутилган. Тошкент врачлар малакасини ошириш институти, Тошкент тиббиёт академияси, Тошкент педиатрия тиббиёт институти, Андижон давлат тиббиёт институти, Самарқанд давлат тиббиёт институти, Тошкент педиатрия тиббиёт институти Нукус филиали ва Тошкент тиббиёт академияси Урганч филиалида “Психиатрия” йўналиши бўйича клиник ординатурада ўқиш учун ўринлар сонини 10 нафаргача ошириш режалаштирилган. Демак бу келажақда республика миқёсида психиатр шифокорларига бўлган талабни қондиришда муҳим омил бўлади. Навбатдаги янгиланишлардан бири юқоридаги қарор асосида 2018 йил 1 майдан бошлаб психиатрия соҳасида хусусий тиббиётни ривожлантириш бўйича бир қатор имтиёзлар берилди. Шулардан бири, хусусий тиббиётни шакллантиришда айрим психиатрия хизматларидан, масалан, невротик ёки чегаравий даражадаги руҳий бузилишлар ва руҳий касалликлар

билан келган беморларга маслаҳат бериш, ташхислаш ва даволаш профилактика ишларини амалга оширишга шароит яратиб беради. Бу эса, келажақда ўз жонига қасд қилиш ҳолатлари, чегаравий руҳий бузилишлар ва умуман руҳий касалликларнинг кескин камайишига олиб келиб, беморларнинг хусусий клиникаларга мурожаат қилишига тўсқинлик қилувчи айрим жиҳатлар, жумладан, руҳий касалликлар шифоналарининг ёпиқлиги, аҳоли ўртасида нотўғри тушунчаларнинг мавжудлиги ва маҳаллий менталитет каби омилларнинг бартараф бўлишини таъминлаган ҳолда, беморларнинг ўз хоҳиши билан фаол мурожаат этишларига кенг замин яратиб беради.

Ушбу фармон асосида 2018 йил 1 октябрдан бошлаб психиатр кузатувидаги беморларнинг ягона шахсий электрон реестрини жорий қилиш белгилаб қўйилди. Шахсий электрон реестрнинг яратилиши, бемор ҳақидаги маълумотлар, яъни беморнинг шифонада қанча даволангани, қандай даво муолажалари олганлиги, кейинги тавсиялар, кейинги ташриф муддати каби маълумотларни олишга имконият беради. Тиббиёт ходимлари ва беморлар учун фойдали томони шундан иборатки, ортиқча қоғозбозликдан, беморни рўйхатга олиш жараёни учун кетадиган вақтни йўқотишдан қутулиб, шунинг ҳисобига қабул қилинадиган беморлар сонининг кўпайишига эришилади.

Давоми 5-бетда.

Давоми. Боши 4-бетда.

Бундан ташқари, 2018 йил 1 апрелдан бошлаб ички ишлар органлари ходимлари ўз жонига қасд қилиш ҳолати қайд қилинганда, уларнинг ҳар бири ҳақида психиатрик муассасага хабар бериши белгилаб қўйилди. Бу тизимнинг яратилиши шу каби беморлар психиатрик шифонага мурожаат қилганда, улар ҳақидаги мавжуд маълумотлар шифокорга ташхис ва даволаш муолажаларини олиб боришида қатта ёрдам беради. Тўпланган маълумотлар ўз жонига қасд қилиш ҳолатлари бўйича аниқ статистика олиб бо-

ришда кўмак беради. Руҳий ҳолати бузилган шахсларнинг, ногиронларнинг меҳнат терапияси, уларни касб-хунарга ўргатиш Қорақалпоғистон, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида хусусий ва давлат шерикчилиги асосида ишлаб чиқариш корхоналари тузилиши руҳий касалликка чалинган беморларнинг жамиятда ўз ўрнини топишига ва мослашишга, шахс сифатида маълум бир мавқега эга бўлишига, молиявий жиҳатдан аҳволи яхшиланишига ёрдам беради. Ушбу фармонда даволаш ишлаб чиқариш корхоналари 2018 йил 1 июлдан 2023 йил 1 январгача ер солиғи, юридик шахслардан олина-

диган даромад солиғи, мулк солиғи, шунингдек, ягона солиқ тўловидан озод этилиши белгилаб қўйилган. Бу эса хусусий даволаш ишлаб чиқариш муассасаларининг кўпайишига, бир-бири билан рақобатбардош клиникалар пайдо бўлишига олиб келади. Келажақда невротик даражадаги руҳий бузилишларни, ўз жонига қасд қилиш ҳолатларининг нафақат камайишига, балки олдини олишга эришилади.

З.АШУРОВ, И.РАЖАПБАЕВ, М.РАЖАБОВ,
Тошкент тиббиёт академияси психиатрия ва нарколепия кафедраси ўқитувчилари

Ёшлар онги ва тафаккурида мафкуравий иммунитетнинг шаклланиши

Ўтган асрнинг 80-йилларидан бошлаб, жаҳоннинг кўплаб мамлакатлари глобаллашувнинг иқтисодий ва техникавий ютуқларидан фойдаланиб яшамоқда. Натижада мамлакатлар ўртасидаги ўтиб бўлмас чегаралар йўқолиб, одамлар барча даврларга нисбатан чуқурроқ, бевосита ва кўп томонлама алоқаларга киришмоқда. Айни пайтда бу ҳолат салбий ҳодисаларга сабаб бўлмоқда, чунончи, узоқ масофалар билан қилинган алоқалар яқинлари билан муносабатни узоқлаштирмоқда, ўз насл-насабидан бегоналашувига сабаб бўлмоқда. Дунё, одамлар ва қадриятлар ўз қадр-қимматини йўқотиши билан қавм-қариндошлиқдан, миллий маданияти, тарихидан узоқлашиб кетмоқда. Оқибатда, ўз миллатининг келажагига хавф туғдирадиган салбий ҳодисаларнинг инсонлар маънавиятига таъсир этувчи мафкуралашган ҳолдаги глобаллашуви пайдо бўлмоқда.

Бугун Марказий Осиё минтақасида турли манфаатлар ва мафкура-ларнинг аёвсиз тўқнашуви кузатилмоқда. Бир томонда миллий ғожа таҳдид солиши мумкин бўлган гўёки ўрта асрларда мусулмон халифалигини тиклашни ўз олдида мақсад қилиб қўйган экстремистик гуруҳлар ҳамон яшаб келмоқда.

Шу билан бир қаторда бу ҳудудни ўз геосиёсий манфаатларига мослаш мақсадидаги айрим кучлар демократия ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш нибоби остида кенг қўламдаги мафкуравий таъйиқларни уюштирмоқда. Шу ўринда АҚШнинг таниқли тадқиқотчиларидан бири З.Безжинскийнинг “Ушбу минтақада устулликни ким қўлга киритса, шубҳасиз геосиёсий ва иқтисодий ютуқни қўлга киритади”, деган фикрини эслаш ўринлидир.

Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислам Каримов таъкидлаганидек, “Бугунги кунда одамзод маълум бир давлатлар ва сиёсий кучларнинг манфаатларигагина хизмат қиладиган, олис-яқин манбалардан тарқаладиган турли маъно-мазмундаги мафкуравий ҳамлалар таъсирини доимий равишда сезиб яшайди. Мана шундай бир вазиятда одам ўз мустақил фикрига, собит этиқодига, ўзи таяниб яшайдиган ҳаётий-миллий қадриятларга, шаклланган дунёқараш ва мустаҳкам иродага эга бўлмаса, ҳар турли мафкураларнинг босимида, уларнинг гоҳ ошқора, гоҳ пинҳона кўринишдаги таъйиқларига бардош бериши амримаҳол”, деб таъкидлагани бежиз эмас.

Масалан, ғарбдан кириб келаётган “оммавий маданият” ёшларни, миллий қадриятларимизга, урф-одатларимизга хилоф бўлган ахлоқсизлик, зўравонлик, илмсизликка ундовчи тарғибот материалларини олиб қирапти.

Бундай ҳолатлар авваллари интернет клубларида эди. Бугун турли ижтимоий сайтларда, телефонлардаги телеграмм, фейсбук ва бошқалар орқали интернетдан тарқалмоқда.

Миллий менталитетимизга зид бўлган бундай одатлар эса ёшларнинг маънавий тубанлашишига, энгилтак дунёқараш шаклланишига олиб келмоқда.

Биз бугун фуқароларнинг эркинлиги ва мустақил тафаккурига асосланган жамият қураётган эканмиз, ёшларимизга жамиятда мутлақ эркинлик бўлмаслигини, мустақил фикрлаш масъулиятсизлик ва бурчни унутиш мумкин эмаслигини тушунтириб боришимиз зарур.

Ҳозирда дунё глобаллашув жараёнига тортилган. Бу эса техника соҳасида ўсишга, инсонларга қулайлик яратишга олиб келмоқда.

Мафкуравий иммунитет шахс томонидан Ватан, миллат учун кўнгилли, ғоявий асосланган амалга ошириладиган кундалик ишларда намоён бўлади. Бу фаоллик миллий бирлик, маънавий юксалишга ҳалақит бераётган сифатлар, ёт қарашлар, миллий хавфсизлигимизга, ички ва ташқи таҳдидларга очик ва мардона қарши туришни ҳам ўз ичига олади. Миллий мафкуравий иммунитет ҳар бир йигит-қиз, фуқародаги мустақилликнинг сиёсий моҳияти, ислохотлар ютуқлари ва муаммолари, ички ва ташқи сиёсатга доир чуқур билимларга таянади.

Шундай экан, келажаги буюк Ўзбекистонни, озод, обод Ватанни яратиш ва умуман, ислохотларнинг тақдири охир-оқибатда бугун шаклланаётган авлоднинг дунёқарашига, ижтимоий мўлжалларига, замонавий илм-фан ва касбларни эгаллашига, амалий ташкилотчилигига бевосита боғлиқ.

Ш.ИСКАНДАРОВ,

ТТА ижтимоий фанлар кафедраси катта ўқитувчиси

